

пентрѣ

МШТЕ, ШМЪ ШІ ЛІТЕРАТУРЪ.

№. 11.

Luni, 11. Martie

1846.

I S T R I A N A.

Hilf Gott der weisen List,
 Mit der du, grosses Volk, begabt gewesen bist,
 Du wustest wohl den Lauf der Welt und ihre
 Sachen,
 Und dass ein jeder Mensch ihm musste Rechnung
 machen,
 Er selbst und was er hat, das fliege nur dahin,
 Was aufgeschrieben sey, behaelt er zum Gewinn.
 Martin Opitz.

Ажте Домъла артеі челоі днцеленте къ каре аді фост днзестраді воі romanі, омені тарі, воі аді къпоскѣт кърѣла лѣтні ші ал лѣкрѣлор еі, ші къ тот отѣл тревѣе съ і се сѣнѣе; ел днсѣшн ші тот че аре ел, тре че ші се дѣче, пѣтаі че с'а скріс рѣтѣне дрепт къднѣ неперіторіѣ.

Істрѣла саѣ Дѣнѣреа, ачест рѣѣ де днтѣла ранг дн Европа, деспѣрдіа, не тнмпѣла челор веки, Месіа де Дачіа лѣ Траіан, днчепѣнд дела гѣра Партісѣлзі саѣ а Тисеі сѣпт 38° де лѣнѣіме цеографікѣ ші 45° 10' де лѣдѣіме цеографікѣ, пѣлѣ ла вѣрсареа са дн тареа Неагрѣ сѣпт 47° 20', — 45° 25'; — іарѣ не тнмпѣла пострѣ деспарте імперіѣла тѣрческ пропріѣ де Банатѣла темішан ші де прнчпалетеле данѣвіане. Сѣпт 40° 8' — 44° 40', прнметѣе дн снѣла сѣѣ не рѣѣла Тіерна саѣ Черна, каре къргѣнд де кътре теазѣ-

поапте се варѣѣ дн стѣнга Істрѣлзі ші формѣазѣ тарѣінеа оціденталѣ а Дачіеі австрале саѣ а Істрианеі, дѣпѣ Лаонікѣ, а-декѣ а Цѣррі ромѣнеці діп зіоа де асѣзлі. Дндатѣ ла вѣрсареа ачестѣі рѣѣ мнѣ, дарѣ фатос днкъ ла чеі веки, не рѣпа са чеа стѣнгѣ, се афла четатеа чеа зідітѣ де Імператоріѣла Траіан, Тіерна, саѣ Тіерна дѣпѣ Птолемеіѣ, саѣ Зернес дѣпѣ Жѣрсік-консѣлтѣла Ълпнн. Маі дн жос не Істрѣ, дн о дістанѣ де 3 мнліаре цеографіче, ла Северіѣла де акѣт, зідісе Траіан несте ачест рѣѣ фатосѣла сѣѣ под, ачеа а опта мнѣне а лѣтні, аі кърѣі пнластрі се вѣд ші асѣзлі де амѣндозѣ пѣрѣіме рѣѣлзі. Днп ачест днѣт кърѣе Істрѣл, фѣкънд доѣе тарі котітѣрї, кътрѣ теазѣ-зі пѣлѣ сѣпт 40° 20', — 43° 50', знде прнметѣе де а дреапта не мнѣла рѣѣ Раціаріѣ, лѣлѣгѣ каре се афла не тнмпѣла Романілор четатеа чеа пѣлат пѣмнѣтѣ дн історіе Раціаріа. Де ачі кърѣе кътрѣ рѣсѣрїт, формѣнд о мнѣ котітѣрѣ кътрѣ теазѣ-зі, пѣлѣ сѣпт 45° 25', — 44° 15', знде се афла не тнмпѣла челор веки Ахнум, іар акѣт Раса-віна, ші знде днчепѣеа валѣла Роман каре се днтнндеа пѣлѣ дн тареа Неагрѣ ла Томі саѣ Кнѣстенці діп знлеле нѣстре. Акѣт се днгоарче іарѣшн кътрѣ теазѣ-

поапте, ши приимеще сѣпт $45^{\circ} 40'$, — $45^{\circ} 28'$, де а стѣнга пе днсемпатѣ рѣѣ Сепет (дин контра четѣдїи челеї тѣлт помепите де Птоломеїѣ, *Dioptedia*), каре формѣазь марѣнеа ориенталъ а Дачїеї астрале.

Дн ачаастъ дїстанцѣ де врео 90 мїліаре географїче, дѣпъ кѣрѣереа Ісгрѣлї дн дїверсе дїрепчїзнї, се аола пе амѣндозе рѣпеле лїи зп нѣмѣр де четѣдїи фбрте днсемпат, каре парте се зїдїсерѣ маї днпїнте де венїреа Романїлор, парте се фндасерѣ де Імператорїи романї дншїшї, пѣлѣ ла пѣвѣліреа годїлор, парте маї тѣрзїѣ де Константїн чел маре, парте де Івстїнїан чел д'ѣнтѣїѣ, ши але кѣрора рѣїне се вѣд ши дн зїмеле нѣстре.

Еѣ тѣ фолосїи де тїмпѣл вакандеї дїн вара трекуѣт спре а вїсїта ачест дїнѣт интересант ал Дѣнѣрїи дїнпревѣл кѣ алдї дої содї. Днчепѣтѣл дн фѣкѣї кѣ Цїѣрѣїѣ, зп ораш дїн поѣ зїдїт дѣпѣ депѣртареа тѣрчїлор дїн четатеа че есїстѣа маї днпїнте аколо ши каре се дѣрѣмѣсе дѣпѣ трактатѣл дела Адрианополи, сѣпт $43^{\circ} 28'$, — $43^{\circ} 52'$. Аїчї се вѣд днкѣ дн їнѣсла чеа шїкѣ, дїпїнтѣа карантїнеї, рѣїнеле зпїї кастел шїк, каре маї днпїнте се нѣмѣа Сѣлїнїорѣїѣ, ши дела каре ар фї кѣпѣтат ши орашѣл нѣмеле сѣѣ. — Дѣпѣ зїчерїле котѣне, кастелѣл ачеста с'ар фї зїдїт де Пепезї кѣтрѣ днчепѣтѣл мїменїѣлї нѣстрѣ, дарѣ їсторїа нѣ шїе нїмїка де зп атаре ашезѣмѣнт ал ачестор репѣвїлїканї їндїстрїошї дн дїнѣтѣрїле ачестѣа, кѣ тоате кѣ спѣне деспре маї тѣлте ашезѣмїнте а ле лор пе лѣогѣ мареа Неагрѣ ши маї вѣртос дн Крїм. Дѣпѣ спѣсѣл Домнїлїї доктор Севенї, дн анї трекуѣдї с'ар фї а-

флат кѣрѣмїзї кѣ їнскрїпчїзнї романе дн рѣїнеле ачестѣї кастел. Еѣ вїсїтаї ачесте рѣїнї дн стареа лор чеа маї дѣрѣмѣтѣ де акѣт, ши аолаї днтр'адевѣр доѣе фелѣрї де зїд, зпѣл маї поѣ ши маї слав, ши алтѣл маї векїѣ ши де зп чїмент фоарте таре, каре с'ар пѣтѣа лѣа де лѣкрѣ роман фѣрѣ темере де а грешї. Маї днпїнте де депѣртареа тѣрчїлор фѣ ачеста зп вастїон тѣрческ каре слѣжїа totdeodatъ ши де днкїсоаре. — Еѣ врѣї сѣ трек ши песте Дѣнѣре ла Рѣшчїѣк ка сѣ вѣзѣ векїл Трїманїум, дарѣ тот тїмпѣл кѣт ам петрекуѣт дн Цїѣрѣїѣ а фост фоарте днпотрївїторїѣ. Дечї трекуѣї сѣ лас днпїнїреа ачестеї дорїнде пѣлѣ ла алтѣ окасїзне, ши плекаї пе рѣпѣа Дѣнѣрїи дн сѣс ка сѣ вїсїтез алте локѣрї їнтересанте.

Дн о дїстанцѣ кам де патрѣ мїліаре географїче дела Цїѣрѣїѣ спре апѣс, ла сатѣл Петрошанї, мошїеа Домнїлїї Лапатї, аоларѣм пе рѣпѣа Дѣнѣрїи о четате де пѣмѣнт, (*retranchement*), дн формѣ де пѣтрат овлѣнг, днкѣвнїаратѣ де зп шанд ши де зп вал де треї пѣрдї. Тїмпѣл чел скѣрт нѣ пе ертѣ сѣ фачеш черчетѣрї маї марї, дарѣ жпнїї Лапатї пе спѣсерѣ кѣ маї дн сѣс пе рѣпѣа Дѣнѣрїи, дн о дїстанцѣ кам де доѣе мїї де пашї, дїн контра сатѣлї Крївїна (че заче де а дреапта Дѣнѣрїи ши де а дреапта Іантреї, саѣ а Іатрѣлїї дѣпѣ чеї векї, каре се варсѣ ачї дн Дѣнѣре), с'аѣ афлат маї тѣлте кѣрѣмїзї романе. Дечї терсерѣм кѣ тодїї ла фаца локѣлї, пѣсерѣм пе дѣранї сѣ сапе, ши аоларѣм днтр'адевѣр маї тѣлте вѣкѣдї де кѣрѣмїдѣ, маї дн фаца пѣмѣнтѣлї. Челе че се пѣстрарѣ днтреїї, авеа о лѣнпїме де $2\frac{1}{2}$ пїчїоре, о лѣдїме де 1 пїчїор ши

о grosime 1 1/2, децете, de amъndoze пърдѣ лециміи къ gardini саѣ дпкеіетъри, ши дп мѣлок пѣрта інскріпчїѣнеа LEG. I. ITAL — *Itim din Itinerariul roman* (Hodoerogicon), къ Legio I. Italica стаціона ла Nouae deadреапта Дънъриі, маі дин контра Петрошанѣлор, даръ де вѣпъ сеамъ коордїле еї се дптінеа пе амъndoze рѣпеле Дънъриі. — Спре че скоп аѣ слѣжит ачесте къръмізі пѣ пѣтѣі devina, пентрѣкъ дп локѣл ачела пѣ афларъмъ зрме de xid ши prin зрмаре нічі de врезн edifiциѣ. — Домъла Лапаті дърѣі мѣсѣлѣі колециал челе позе вѣкѣді, пе каре се пѣтеа четі інскріпчїѣнеа.

Дела Петрошані кѣлторіръмъ кѣтръ Zimnicea, зп тѣргъ мѣришор, кѣ о карантинъ, сѣпт 43°, — 43° 45', ши prin зрмаре токмаі пе Meridianъла de мѣлок ал Istrianeі постре. Din сѣс de Zimnicea афларъмъ о алтъ четате de пѣтѣлт перѣпа Дънъриі, de о оігъръ маі пѣтратъ, леугъ de 200 ши латъ de 150 паші, дпкѣнѣзратъ кѣ дозе шандѣри ши дозе валъри de треі пѣрді. Пѣсеръмъ пе дърані сѣ сапе ши афларъмъ маі мѣлте петре рѣпте ши deосевіте вѣкѣді de vase. Локѣиторіі пе спѣсеръ кѣ с'ар оі афлат аколо ши зрне кѣ чепъшъ ши diverse алте vase de пѣтѣлт. De вѣпъ сеамъ кѣ аічі ера Contra-Dimum саѣ Quinto-Dimum, кѣмъ'л пѣтѣше Прокопїѣ, ши пѣтемъ пресѣпѣне кѣ провавілітате кѣ ши пѣтѣле Zimnicea пѣ е алтъла декът Dimnicia, оіндѣкъ дп рѣпѣлѣше d дпайнте de і се провадѣ дп ворѣеле челе кѣрате ка греческъла z (прекът dico zik, audire азїре etc.) — Аічі афларъмъ ши окасїѣне сѣ тречет пѣсте Дънъре, ши сѣ пе рекомпенсѣмъ пердѣреа

оѣкѣтъ ла Рѣшчїѣк, prin вісітареа Сїсто-вѣлѣі.

Ачеастъ четате тѣрчѣаскъ заче пе кѣлтеа зпѣі deal, прекът закъ маі тоате четѣдїле каре се афлъ de а дреапта Дънъриі, ши аѣеа се поате компара кѣ сатѣла Рѣшїнарї дин Трансїлванїа, атѣт дп прївїнда мѣрїміи кѣт ши а архїтектѣрїі сале. — Дпсодїді de зп тѣрк, пе каре нї'л de деръ ла ватъ, терсеръмъ ла шкоала кредїѣнеаскъ, каре се афлъ дп оіндѣтъ de треїзечї de ані ши аре акът патрѣ професорї, каре пропѣтн шїндѣле елементарѣ ши маі мѣлте лїмѣі, дп спечїе чеа гречѣаскъ, словѣнеаскъ, вѣлгѣреаскъ, апої чеа цѣрманъ ши чеа францѣазъ, даръ маі мѣлт кѣ пѣтѣле декът дп фаптъ, чеаа че се поате лесне дпделѣде дин ачеаста, кѣ пе професоръл лїмѣеї францѣезе ши цѣрманѣ авїа'л пѣтъръмъ адъче сѣ пе рѣспѣзїлѣ кѣ Аша ши Нѣ дптр'ачесте лїмѣі ла нїше дптревѣри сїмпле чеї оѣкѣсеръмъ. Дої дптр'ачещї Домпї пе дпсодїрѣ ла вісерїѣа кредїѣнеаскъ (вѣлгѣреаскъ) чеа поаѣ, знде дпдатъ ла прагъла зшеї дин афаръ афларъмъ дозе петре кѣ інскріпчїѣні romane, даръ зпа дин непорочїре пѣ се пѣтеа чїті, de пе чеамалтъ каре ера рѣптъ de амъndoze пѣрділе пѣтѣі сѣ копїез зрмѣтѣреа інскріпчїѣне :

Копїе посївїлъ :

VVSSHP
INICIVS
ICTVS E
ICIAE M
IAECONIV
M F

Сѣмїліпѣре прован :

VIVVS S. H. P.
ANICIVS IN
VICTVS ET
ANICIAE. ME
DIAE CONIVGI
B. M. F.

*)

De citit:
 Vivus sibi hoc posuit
 Anicius Invictus
 et Aniciæ Mediæ
 Conjugi
 bene merenti facit.

Ромънеце:
 Ачест монумент дъ
 пвсе сиеши джкъ дъ
 виадъ Аничиѣ Инвикт,
 шѣл фѣкъ Аничиѣи Ме-
 диѣи соѣиѣи сале че-
 леи пине де мерите.

Marci filius Faber
 mercurialis,
 Quintus Gratiannus,
 Lucius. —

Маркъ Валеріѣ Лем-
 паріѣ меркуріал,
 Чинтъ Граѣианѣ, Лъ-
 чиѣ. —

Dinaintea zshei altarъlăi ne arъtarъ
 o mare pieatrъ de marmъre ръстврнатъ,
 ши не спвсеръ къ не фаѣа днтоарсѣ се
 афлъ фѣгѣрѣ тѣѣте дъ bassorillievo ши дъ-
 тре дѣнселѣ о инскрипчивне латинъ; ачеа-
 ста фѣреѣе пѣ о пѣтѣи чѣти, къчи оаменѣи
 пѣ врѣръ сѣши стрѣче астернѣтѣл висеричѣи
 сѣре а'ми контента кѣрѣоситатеа; дпсѣ еѣ
 тѣ асекѣраръ къ пѣрѣнтеле епископѣл ка-
 толик дѣн Бѣкѣрѣщѣи о ар фѣ копѣат дъ а-
 ниѣ трѣкѣдѣи.*) Дѣпъ ачеаста не дѣсеръ
 ла зп антикарѣи тѣрк, кѣре не арѣтѣ маѣ
 тѣлте монете romane ши зп Аполло де
 арашъ къ шарпеле дъ стѣнга, пѣнтрѣ
 кѣре черѣ 500 леѣ, карѣи фѣреѣе пѣ пѣтѣи
 сѣи даѣ. De аколо мерсерѣм ла четѣ-
 деала тѣрчѣаскъ чѣа рѣпнатъ, кѣре се афлъ
 не зп деал дѣлѣтѣишор лѣнгъ рѣпа Де-
 пѣрѣи, дъ зидѣрѣле ачестеѣа афларѣм о
 пѣеатрѣ рѣпѣтъ, къ ачеастѣ инскрипчивне
 вѣтѣматъ:

Komie posivilă:

ALERIV
 M. F. FAB. MER
 G ATI LVCIV

De citit:

Quintus Valerius

Sъplinire провас:

Q. VALERIVS
 M. F. FAB. MERC.
 Q. GRATI. LVCIVS

Ромънеце:

Чинтъ Валеріѣи фѣиѣ лѣи

Пѣеатра не кѣре се афлъ ачеастѣ ин-
 скрипчивне е о пѣеатрѣ арѣноасѣ ordinarъ,
 ши тѣ шѣр към аѣ пѣтѣт лѣтерѣле сѣ се
 пѣстрѣе не дѣнса дъ о старѣ де а се
 пѣтеа чѣти. De вѣпъ сеамъ къ с'а пѣс аѣи
 де тѣрчи маѣ тѣрѣиѣ; дъ дѣчѣпѣт се пѣре
 къ ар фѣ фост ла зп edifiц пѣвлѣв, пѣн-
 трѣ а кѣрѣи рѣдикѣре аѣ контрѣвѣит indivi-
 дѣеле але кѣрора пѣте сѣпѣт сѣрѣсе.

Дъ о distanцѣ де о вѣпъ жѣмѣтѣте
 де ѡрѣ кѣтрѣ рѣсѣрѣит дела четѣдеалъ не
 спвсеръ къ дъ виѣ се вѣд дѣкъ рѣпеле
 зпѣи веѣи четѣдѣи romane, (поате къ Di-
 nitum, де пѣ къмѣа Novae), ши къ дѣнтр'дѣ-
 селе се афларѣ маѣ тѣлте пѣѣтре дѣскриѣе
 ши монете веѣи. Дарѣ фѣиндѣкъ се апроѣиѣ
 сеара, пѣ пѣтѣрѣм се мерѣѣем сѣ ле ве-
 dem, пѣнтрѣкъ пѣ не ера ертат сѣ пѣтре-
 чѣем пѣптеа не пѣтѣнтѣл тѣрчѣескъ, фѣрѣ
 а дѣнеа апоѣ карантѣнъ патрѣ зѣле, лѣѣрѣ
 не потрѣвѣит къ скопѣл пострѣ. Аша дарѣ
 маѣ висѣтарѣм пѣмаѣ висѣрѣка чѣа мѣкъ а
 Ст. Dimitrie, зидѣтѣ де пѣнчѣпеле Mateѣи
 Басараѣвъ. Ачеастѣ висѣрѣкъ е астернѣтѣ
 тѣтѣ къ кѣрѣмѣзи romane лѣнѣи де 1 1/2
 пѣчѣѣре ши лѣте де 1 пѣчѣѣор. Не доѣе пѣ-
 тѣи вѣне сѣ чѣтѣескъ LEG. I. ITAL. Дъ
 тѣнда висѣрѣчѣи вѣзѣи о пѣеатрѣ де мѣрѣмъ-
 ре рѣстврнатъ, кѣре де вѣпъ сеамъ аѣеа
 о инскрипчивне не фаѣа дѣтѣрѣсѣ, дарѣ ши
 не ачеаста трѣѣѣи сѣ о лѣс не чѣтѣтѣ ка
 ши не чѣа дѣн висѣрѣка вѣлѣгѣреаскъ. Ачеа-
 стѣ висѣрѣкъ зидѣтѣ де зп пѣнчѣпѣе ромън,
 се висѣтѣ маѣ алѣс де ромънѣи пѣлѣ дъ зѣоа

*) Дарѣ кънд ам фѣѣѣт о висѣтѣ реверѣнѣѣиѣ
 сале дѣпъ дѣнтоарчѣреа тѣа ла Бѣкѣрѣщѣи,
 кѣрѣиѣи зп рѣспѣѣс пѣгатѣв.

de астьзі, ші офідіѣл вісеріческ се фаче дп лімба ротъпеаскъ.

Даръ орашѣл дп ценерал е лѣкѣит де вѣлгарі, ші е центръл комердѣлѣкі каре дп фаче България, ші ам пѣтеа зіче ші челелалте провинде тѣрчещі, къ Істріана поастръ. Аічі се знєск дрѣтѣріле дела Ловчеа, Тѣрнова ші Шѣтла, ші къ тѣте ачестеа портѣл пострѣ дела Зімнічеа е знѣл дінтре челе маі місерабіле. — Нѣтмеле де акѣм ал орашѣлѣ (Сістов), се къ поащѣ дін евѣл (вѣакѣл) де міжлок, даръ пѣррѣеа къ с'ар фі формат дін ворѣа цѣрманѣ Fischhof (кѣрте де пеще), п'аре нічі зн темейз секѣр. Міе мі се паре къ дакъ а фост зн Quinto-Dimum, апої а пѣтѣт съ фіе ші зн Sexto-Dimum, ші прін ѣрмаре пѣтмеле п'ар трѣвѣі адѣс аша де департе.

(Ва ѣрма.)

О ПРОБЪ ДІН ЛІМБА НОАСТРЪ.

Де провѣ воїз адѣче зн есемплѣ, дп каре кіп ар фі фоарте фолосітор а се фаче центръл лімба ротъпѣл зн дікціонар е-тімологік, сінонімік, омонімік ші тропік, пѣіндѣсе тоате кѣвінтеле де о фаміліе ла зн лок, дѣпѣ а са рѣдѣчіпѣ. — Прекѣм дін радікалѣл верѣ пѣп (пѣїѣ) се дерівѣ 19 верѣвѣрі компѣсе, прекѣм: „Антѣпѣїѣ, аппѣїѣ, компѣїѣ, депѣїѣ, діспѣїѣ, еспѣїѣ, спѣїѣ, імпѣїѣ, дптрѣпѣїѣ, опѣїѣ, постпѣїѣ, прѣпѣїѣ, пропѣїѣ, репѣїѣ, рѣпѣїѣ, сѣпѣїѣ, сѣпѣїѣ, транспѣїѣ орі стрѣпѣїѣ,“ ші дін фіе-каре асеменеа верѣ компѣс сѣ дерівѣ алте тѣлте кѣвінте кѣрате, фортоасе, віне фѣкѣте, ші дрѣпт есплікатіве ротъпе тѣте дппрезѣп 152, прекѣм се аратѣ.

Рѣдѣчіна. 1. Пѣп орі пѣїѣ (pono) пѣс, пѣнѣре, пѣсѣтѣрѣ, пѣсѣчѣїне (positio) пѣитор, посітѣв.

Компѣсе. 2. Антѣпѣн орі антѣпѣїѣ (anterono), антѣпѣс, антѣпѣнѣре, антѣпѣсѣчѣїне, антѣпѣсѣтѣрѣ, антѣпѣитор, антѣпѣосітѣв.

3. Ап-пѣн, орі апѣїѣ, (apono), апѣс, апѣнѣре, апѣсѣчѣїне, апѣсѣтѣрѣ, апѣитор, перапосіт.

4. Депѣн орі депѣїѣ (de-pono), депѣс, депѣнѣре, депѣсѣчѣїне, депѣсѣтѣрѣ, депѣитор, депосітаріѣ, депосіторіѣ (depôt), депосіт.

5. Діс-пѣн орі діс-пѣїѣ (dispono), діспѣс, діспѣнѣре, діспѣсѣчѣїне (dispositione), діспѣсѣтѣрѣ, діспосіт, діспѣиторіѣ.

6. Ком-пѣн орі компѣїѣ (compono), компѣс, компѣнѣре, компѣсѣчѣїне (compositione), компѣсѣтѣрѣ, компѣитор, компосітѣв, компосітѣчіѣ, інкомпѣс, некompѣс.

7. Ес-пѣн орі ес-пѣїѣ (expono), еспѣс, еспѣнѣре, еспѣсѣчѣїне (expositione), еспѣсѣтѣрѣ, еспѣитор, еспосітѣчіѣ, еспосітѣв, еспосічѣїнкѣлѣ.

8. Ім-пѣн орі імпѣїѣ (impono), імпѣс, імпѣнѣре, імпѣсѣчѣїне, імпѣсѣтѣрѣ орі імпостѣрѣ, імпѣитор, орі імпѣсѣтор, орі імпостор, імпосітѣв, імпосітѣчіѣ.

9. Дптрѣ-пѣн орі дптрѣ-пѣїѣ (interpono), дптрѣпѣс, дптрѣпѣнѣре, дптрѣпѣсѣчѣїне, дптрѣпѣсѣтѣрѣ, дптрѣпѣитор.

10. Оп-пѣн орі оп-пѣїѣ (oppono), опѣс, опѣнѣре, опѣсѣчѣїне (opositione), опосіт, опѣитор, опѣсѣтѣрѣ, опосітѣв.

11. Пост-пѣн орі пост-пѣїѣ (post-pono), постпѣс, постпѣнѣре, постпѣсѣчѣїне, постпѣсѣтѣрѣ, постпѣитор, постпосітѣв.

12. Прѣ-пѣн орі прѣ-пѣїѣ (a) праѣ-

роно, і, е, пзій днаїте), препъс, препъ-
пере, препъсчїѣне, (praepositione), пре-
пъсътъръ, препвїтор, препосїтїв, препосїт.

13. Пре-пън орї препвїѣ (в) і, е, въ-
пъсек, suspicor, soup-çonner) препъс, пре-
пъпере, препъсътъръ, препвїтор, препосїт,
препосїтїв.

14. Про-пън орї пропвїѣ (pro-роно),
пропъс, пропъпере, пропъсчїѣне (pro-
positio), пропъсътъръ, пропосїт, пропвїтор.

15. Ре-пън орї репвїѣ, (re-роно, і, е,
пвїѣ іар ла лок,) репъс, репъпере, репъ-
счїѣне, репъсътъръ, репвїтор, репъс-
торїѣ, (repositorium).

16. Ръ-пън орї рпъвїѣ, (і, е, перд,
рпъпъдеск, ressumdo), рпъс, рпъпере,
рпъсчїѣне, рпъсътъръ, рпъвїтор.

17. Се-пън орї сепвїѣ, (se-роно), сепъс,
сепъпере, сепъсчїѣне, сепъсътъръ, сепвї-
тор.

18. Спън орї спвїѣ, (і, е, ворвек, зїк,
чева, exroно), спъс, спъпере, спъсчїѣне,
спъсътъръ орї спвїтъръ, спвїтор, спвїтїв.
Bezї ес-пвїѣ Np. 7.

19. Сзпън орї сзпвїѣ (supreno), сзпъс,
сзпъпере, сзпъсчїѣне, сзпосїт орї сзпо-
сїтїчїѣ, сзпвїтор, сзпъсъторїѣ (suposito-
rium), сзпъсътрїче.

20. Транс-пън орї стръ-пън, (trans-
роно), стръпъс, стръпъпере, стръпъсчїѣ-
не, стръпъсътор, стръпвїтїв.

Асеменеа се пот deriva дїн вервъл
radїкал дѣк зрпътоареле 18 вервърї ком-
пъсе, прекъм:

„Дѣк — авдѣк, адѣк, чїркѣмдѣк, коп-
дѣк, дедѣк, дїдѣк, едѣк, їндѣк, днтродѣк,
овдѣк, пердѣк, предѣк, продѣк, редѣк, се-
дѣк, свѣдѣк, традѣк.“

De аїчі кїар шї лѣминат vedem, de

кътъ треввїндъ не есте поѣе квнощїнда
препосїделор, шї пѣтереа лор че о аѣ сїп-
гъре шї зпїте кѣ алте зїчерї; фъръ de а
кърора щїїндъ пїчї сѣ дндръзнїм а скрїе
ромънеще, кѣчї алтїнтрелеа остенеала
не ва фї de тот дешартъ, іар аѣа скрїе-
ре не ва тѣртърїсї нещїїнда. — Деспре
аѣеастъ матерїе маї не ларг днтр'алт тра-
ктат, deосевїт, пѣмаї центръ лїмба ро-
мънъ.

„Аїчі те rog еѣ, Domнъле шї фрате
четїтор! арѣтъмї орї каре дїн лїмбеле че-
ле кълте шї вогате, каре сѣ аївъ 152 вор-
ве фамїларе, рѣсърїте пѣмаї дїнтр'о рѣ-
дѣчїнъ? ромъна аре, прекъм vezї! — А-
ша dar, есте лїмба ромънъ сѣракъ? пѣ
есте прїмїтоаре de компънерї, слѣжїндъне
днтр'аѣеаста de темейѣ лїмба латїнъ, аде-
вѣрата мѣмъ а аѣещїа? — сѣ тѣчем de
термїнї технїчї, карїї дн ромънеще тре-
вїе сѣ рѣмѣїе немѣтадї, ка шї дн чеа
латїнъ, — пѣ се пот deriva дїнтр'о рѣдѣ-
чїнъ мѣлте шї фоарте мѣлте кѣвїнте, кѣ
каре лїмба сѣ пї се днвогѣдеаскъ, іар пої
авънд тодї термїнї треввїнчосї шї дрепт
еспїкатївї, сѣ не пѣтем еспрїма дн аде-
вѣратъл днделес, аплїкѣндъї ла орї че
днтъмпларе дѣпъ воїндъ шї треввїндъ?
— Нѣ пѣтем зїче, кѣ лїмба ромънъ п'а
фост пѣнъ акъм сѣракъ, а фост кѣ аде-
вѣрат, фїндкъ а фост некѣлїватъ, пелъ-
кратъ, не 'пгрїжїтѣ; ва de тот пѣрѣсїтѣ;
аѣеаста се поате vedea дїн зпеле кърцї
п. е. „Teologia моралъ, логїка, етїка шї
дрептъл патърїї, шї алте, de алтїнтрелеа
фоарте vine традъсе дн ромънеще днкъ
дн сѣта трекътъ дїн „Elementa Philoso-
phiae recentioris M. Fr. Christiani Bau-
meister“ de лѣдатъл шї дн вечнїка по-

menire рѣпосатѣ дитрѣ ферицире преа дивѣдатѣ ieromonah Camzil Klain de Cad, дар дѣсѣ пѣине де еспресіи сіліте ші мѣлді термініи пѣ де пѣин; ва ші педрепт есплѣкаді: дар де акѣм дѣаинте пѣ ва маі фі сѣракѣ, чі пе де о парте кѣ ажѣторіѣ лѣі Dѣmнезеѣ, ші а вѣрѣваділор меченаді, карі фѣрѣ крѣцаре пе дѣтинд мѣпѣ де ажѣтор; іар пе де алта пріп зелоаса сіргѣиндѣ ші мареа остенеалѣ а тѣтѣрор ротѣнілор дѣмѣваді дін тоате пѣрѣдіе, карі дін конвінѣереа адеѣвѣрѣлѣ ші а тревѣинѣдеі лѣкѣреазѣ акѣм фѣрѣ фрікѣ ші преѣет кѣ тоатѣ серіосітатеа ла а еі лѣдѣре, кѣлтѣрѣ ші дѣнавѣдѣре, кѣ пѣдежде, ка дѣ скѣрт сѣ се рѣдѣче ла градѣм де чінсте а алтор лімѣі кѣлте де астѣзі, каре аѣшкѣоле вѣне, маі, ші віне органисате, знде се предаѣ тоате шѣинѣеле факѣлататіве; — зік, кѣ дѣпѣ ачеаста лімба ротѣпѣ пѣ ва маі фі сѣракѣ, кѣ преѣкѣм маі сѣс ам арѣтат, дін орі че верѣ ші пѣме се пот форма кѣвінте поѣе кѣрате ротѣпе, каре дін непорочіре зпеле пѣпѣ акѣм нічі дѣкѣм, іар алтеле преа пѣдін с'аѣ дѣтреѣвѣиндѣат; фіиндѣкѣ де аѣ ші фост кѣдѣіва вѣрѣваді ротѣні, карі аѣ дѣдрѣспіт а пѣпе астѣел де кѣвінте дѣ скріеріле лор, дар ачеіа аѣ фост пѣдіні ші пѣ фѣрѣ сѣіалѣ; фіиндѣкѣ попорѣл ротѣп, фіреѣче чел пѣдѣвѣдат. (дѣтре каре се аѣлѣ ші зпі пѣкѣтоші, че вор кѣ сіла сѣ поарте пѣме де скріітор орі че е маі мѣлт де аѣтор; — сѣ так де мѣлді, чеі че фак ачеаста дін рѣтате, дін завістіе ші вѣрѣта пістѣ кѣтре пеамѣл ротѣп, кѣчі еі пѣфіинд ротѣні, чі стрейні, де алт пеам, сѣпт тотдеодатѣ вѣрѣжмаші пѣ'пѣкѣаді кѣлтѣрі ші дѣаінтѣрі ротѣпе —) кѣм ведеа асемеіеа кѣ-

вінте азѣлѣі лор пѣовічпзіте, ші поате де мѣлді дін еі ші пѣ'пѣелесе, пѣмаі дѣкѣт дѣчепеаѣ а стріга, а се вѣіета, а діпа, а се пѣлѣпѣе, а ламентѣ, ва поате ші а дѣжѣра, фѣлѣцѣрѣнд челе маі грозаве апатеме асѣпрѣле, ші зікѣнд, кѣ зпі ка ачеѣіѣ ле стрікѣ лімба! — Челор дінтѣіѣ ле дѣм поѣваѣ ка зпор фѣраді аі поѣдрі, ка де време че дѣтпеалор дѣ прічіпа ачеаста тот пѣ фак німік, сѣ пѣ се сѣпере, чі маі вѣрѣтос сѣ се вѣкѣре, кѣ се аѣлѣ дѣкаімеа алді іѣвіторі де паѣіа са, карі вѣзѣндѣші лімба дѣ прімеждіе (спре маі маре рѣшііеа поастѣрѣ дѣтр'ачествеаѣ лѣminat де акѣм), се сілеск а о скоате дін дѣтѣперек ла лѣміпѣ, кѣлтѣінд фѣрѣ крѣцаре ші остенеалѣ, ші време ші аѣере, фѣрѣ а аѣепта врео респлатѣ дѣла чінеѣва, кѣ асемеіеа жѣртѣе преа пар се рѣсплѣтеск. *Ἄλλοις ὑπηρετῶν ἀναλίσκομαι.* Дар Длор ла асемеіеа дѣтѣмплѣрі дѣ лок сѣ кѣртѣаскѣ (крітіче), маі віне ар фі сѣ дѣведе а'ші кѣпоаѣче лімба, пе каре пѣ пот зіче кѣ о аѣ дѣвѣдат; апоі чеаа че пѣ дѣвадѣ чінеѣва, поате шѣі вреодатѣ? — Ші дѣсѣфѣршіт лімба ротѣпѣ п'аре ші еа чеѣа секретѣрі ші мѣіестріі, каре дакѣ пѣ се вор дѣвѣда ші дескѣпері кѣіѣа, пѣ ле кѣпоаѣче? чел че кѣпоаѣче ші шѣіе зп лѣкрѣ, ворѣеѣче деспре ел дін конвінѣере, дін шѣиндѣ; ші кѣ чел че шѣіе, есте леспе а те дѣдеде. — А дѣвѣда, пѣ е рѣшііе, дар а пѣ шѣі, есте рѣшііе, маі алес а пѣ шѣі че тревѣіе шѣіѣт, ші е маі рѣшііе а ворѣі, де чеаа че пѣ шѣі. — Еѣ те дѣтреѣв Дѣмпѣле! аі дѣвѣдат, орі аі стѣдіат лімба ротѣпѣ? Дака о веі фі дѣвѣдат, о веі шѣі; дар дака пѣ, кѣм, ші кѣ че дрепт претінзі ачеаста? Поате кѣ дрептѣл

къ ещѣ ромън; ачеаста нѣщѣ дѣ ачел при-
вѣлецѣс деспотикъ съ щѣи ачеса че н'аї дн-
вѣдат; къчѣ Dзмнезеѣ шѣ фѣика лѣи патѣра
нѣ свѣт недрепцѣи ка оаменѣи. — Орѣи пѣте
постещѣи ачеса кѣ дрептѣл къ аї днвѣ-
дат шѣ щѣи алте лимбѣи; д'аїчѣ ар ѣрма, къ
дака аї днвѣдат францозеще, съ щѣи тот-
деодатъ шѣ латѣнеще, немцеще, енглезе-
ще ш. а. Іатъ къ не чеса о аї днвѣдат,
дар де ачеса не ачестеа нѣ ле щѣи; тотъ къ
ачест дрепт нѣ щѣи нѣчѣ ромънеще! сѣѣ,
фѣинд ромън, шѣ щѣинд ворѣи ромънеще дѣн
каса пѣрѣптѣаскъ, дар карте н'аї днвѣдат,
те дотрев еѣ, щѣи четѣи шѣ скрѣе? тотъ аша
вѣи щѣи шѣ вѣи къноаще лимба дѣн темѣѣл
еї, не днвѣдънд граматѣка вѣне! — Дрепт
ачеса ар фѣи вѣне, фѣрѣмос, фолосѣторѣс шѣ
тѣтѣрор де рекомъндат, ка съ днвѣдът
маї дотѣѣс а не къноаще лимба воастрѣ,
апої не алтеле.

Проф. Н. Бѣльшескъ.

DIN ARXIVA ALBINEI.

(Ѣрпаре.)

Ф.

Фадарѣ (фадъ де ариѣ). Іатъ кът ком-
пѣне граїѣл ромън къвѣнтеле сале.

Фѣлдерѣсѣ. Заре пѣнтре пѣдѣреа чеа таре
шѣи парѣ.

Фодѣнѣ. Бае, гроапѣ, (fodina).

Фѣрѣзѣре. А се фѣрѣзѣи, вѣнзѣли, (frictio.)

Фѣдеѣ. Капакѣл оалеї, (fidelia, vac de лѣт.)

Фѣѣвѣ. Нѣї атѣта фѣѣѣ, парѣѣѣ (fallo, fallum).

Флѣзѣреѣ (φλυαρεї) вѣрѣѣѣѣ.

Фѣндакѣ. Фѣндакѣрѣле вѣѣлор (fundus.)

Фѣстѣкъ. Фѣдѣлѣ, (fastus-a.)

Фѣрос. Ом фѣрос, свѣник, фѣдѣл.

Фѣерѣе, вѣзѣѣе (feria).

Форѣда, аѣ вѣрт а лѣа къ форѣда (сіла) for-
za, fors.

Фѣрѣзѣрѣи. Іарѣа.

Фѣрѣитѣ, пѣлѣтѣдеалѣ (φύραμα).

Фолте тѣнѣкъчѣиос, дела follis, фоале шѣ
folte, foltane дела folium, пѣлѣѣрѣи де
сеѣтѣнѣѣтѣрѣи маї фѣрѣтѣле шѣ маї фѣрѣ-
зоасе декѣт алтеле.

Фокаре. Ласѣл ла фокаре, вѣетѣл, сарѣа-
пѣл.

Фадѣ-н-фадѣ, vis-a-vis.

Фѣола, ѣн vac адѣнѣк, (fiola; φιαλη).

Фѣсалеѣ. Пѣптѣне де скарѣапат лѣна, (su-
vellum).

X.

Хѣвѣ, вѣкатѣ де лок, habito.

Хѣлеще. Рѣнѣѣѣ, ἄλιω.

Хѣлос. Лакѣм, ἀλώδης.

Хѣлѣ. Арѣиѣ.

Хѣскѣе сеѣѣ hiscue, а окѣрѣѣ, а ѣнѣрѣи.

Хѣреѣѣѣ. Ѣн котѣѣ рѣтѣнд, дн каре се дн-
кѣде пѣщѣле шѣи апої се скоате къ ѣнѣ-
чѣокѣл; (ѣрѣа), орѣ се зѣк ѣар ѣн фѣл де
плесе.

Хѣветѣѣѣрѣи. Сѣѣрѣтѣѣтѣрѣи де лѣтѣн пѣн пѣ-
дѣре, (hebetata, hebetude).

Хѣела шѣ хѣола сеѣѣ фѣела шѣ фѣола тѣрѣи,
адѣнѣчѣеа, ἀγαλός шѣ γαλο

Хѣрѣсѣре, hirsire. се хѣрсеѣѣ де фѣоате,
лѣшѣнѣ, (hirsutus).

Хѣдѣѣѣѣ (hederaceus) парѣл дела тѣнѣѣ-
тоарѣ, тѣнѣѣѣѣлѣ (рѣшѣнѣѣѣѣ) (χειρομύλον)

(Ва ѣрма.)